

**SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI GMINNEGO
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W GRODZICZynie ZA ROK 2022
ORAZ POTRZEBY W ZAKRESIE
POMOCY SPOŁECZNEJ**

Grodziczno, marzec 2023 r.

I. ZAKRES DZIAŁANIA GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W GRODZICZNI

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzicznie, zwany dalej „Ośrodkiem” jest gminną jednostką organizacyjną, nieposiadającą osobowości prawnej, działająca jako jednostka budżetowa. Ośrodek wykonuje zadania z zakresu pomocy społecznej oraz inne zadania własne Gminy i zlecone Gminie, w szczególności w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawy o pomocy społecznej z 12 marca 2004r.,
- Ustawy o świadczeniach rodzinnych z 28 listopada 2003r.,
- Ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z 7 września 2007r.,
- Ustawy o dodatkach mieszkaniowych z 21 czerwca 2001r.,
- Ustawy o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych z 27 sierpnia 2004r.,
- Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z 29 lipca 2005r.,
- Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 9 czerwca 2011r.,
- Ustawy o Karcie Dużej Rodziny z 5 grudnia 2014r.,
- Ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z 11 lutego 2016r.,
- Kodeks Postępowania Administracyjnego z 14 czerwca 1960r.,
- Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych z 22 września 2005r.,
- Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki społecznej w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego z 25 sierpnia 2016r.,
- Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieska Karta” z 13 września 2011r.,

- Uchwały Rady Ministrów w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023,
- Ustawy o ochronie zdrowia psychicznego z 19 sierpnia 1994r.,
- Ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych,
- Ustawy o dodatku osłonowym z 17 grudnia 2021r.
- Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzicznie, uchwał Rady Gminy Grodziczno, Zarządzeń Wójta Gminy Grodziczno, porozumień i umów zawartych z innymi podmiotami,
- Ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa z dnia 12 marca 2022 r.,
- Ustawy o dodatku węglowym z dnia 5 sierpnia 2022 r.,
- Ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw z dnia 15 września 2022 r.,
- Ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku cen energii elektrycznej z dnia 7 października 2022 r.

Współcześnie obok problemów związanych z gwałtownym **starzeniem się ludności**, a nawet wyludnianiem się niektórych części kraju oraz osłabieniem rodziny jako podstawowej instytucji opiekuńczej pojawiły się nowe wyzwania wywołane przez **pandemię COVID – 19 i agresję Rosji na Ukrainę**. Obydwa wydarzenia postawiły przed polityką społeczną i jej instytucjami, do których należy pomoc społeczna nowe, trudne zadania. Pomoc społeczna, pomoc jednego człowieka drugiemu człowiekowi, jednej grupy społecznej drugiej grupie społecznej jest jednym z najważniejszych, sprawdzonych i nie budzących wątpliwości sposobów realizowania i uzupełniania elementów naszego życia, zarówno indywidualnie, jak i zbiorowo. Wybuch pandemii

covidowej w 2020 roku przyniósł negatywne skutki we wszystkich dziedzinach życia społeczeństwa. Stan pandemii stał się swoistym sprawdzianem jakości działania kadr i instytucji polityki społecznej. Sytuacja pandemiczna postawiła także nowe wyzwania w zakresie metodyki pracy socjalnej w warunkach kryzysowych. Głównym celem pracy socjalne stało się świadczenie przez pracowników socjalnych różnych usług społecznych, w tym bardzo szerokiej pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego, interwencji kryzysowej, usług opiekuńczych. Stan pandemii stał się swoistym sprawdzianem jakości działania kadr i instytucji polityki społecznej. Początek roku 2022 stał się wielkim wyzwaniem dla polskiego państwa i społeczeństwa. **Agresja Rosji na Ukrainę 24 lutego spowodowała napływ fali uchodźców.** Praca socjalna z uchodźcami i na rzecz uchodźców wymagała wprowadzenia nowych metod i form pracy. Niejednokrotnie mówi się o podobieństwie pracy z uchodźcami do pracy w warunkach pandemii COVID – 19. Obydwie okoliczności uczyły kadrę pomocy społecznej elastyczności w działaniu i wychodzenie poza utarte schematy i działania.

II. KADRA GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Na dzień 31 grudnia 2022 r. w Ośrodku zatrudnieni byli:

- 4 pracowników socjalnych
- 1 asystent rodziny 0,75 etatu,
- 3 pracowników zatrudnionych w charakterze opiekunek osób starszych (realizacja zadań w wymiarze 2,75 etatu),
- główny księgowy 1 etat,
- inspektor ds. księgowo-płacowych 1 etat,
- 6 pracowników realizuje zadania własne i zlecone gminie spoza systemu pomocy społecznej m.in. z zakresu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, świadczeń wychowawczych, dodatku osłonowego, zamówień publicznych,

usługi informatyczne (1 pracownica z tej grupy przebywają na urlopie wychowawczym, 1 na zwolnieniu lekarskim),

- kierownik 1 etat.

Liczba pracowników faktycznie wykonujących obowiązki zawodowe na koniec grudnia 2022 r. wynosiła 15 osób.

W celu zapewnienia odpowiedniej jakości i prawidłowego realizowania zadań pracownicy jednostki stosownie do potrzeb podnoszą i uzupełniają zasób wiedzy merytorycznej poprzez **uczestnictwo w szkoleniach** organizowanych przez firmy zewnętrzne. Na przestrzeni roku 2022 pracownicy uczestniczyli w 26 szkoleniach.

Rejony opiekuńcze pracowników socjalnych:

Jadwiga Drumińska

• Grodziczno	451	
• Mroczenko	266	
• Zwiniarz	262	
• Świniarc	254	
• Katlewo	234	<u>1. 467</u>

Karolina Ścigala

• Kuligi	345	
• Zajączkowo, Jakubkowo	279	
• N. Grodziczno	633	
• Montowo	411	<u>1. 668</u>

Karolina Mokrzecka

• Trzcin	219	
• Rynek	240	
• Lorki	184	

- Linowiec 377
- Ostaszewo 427 1.447

Marcin Grzywacz

- Boleszyn 452
- Kowaliki 80
- Mroczno 1.124 1.656

LICZBA LUDNOŚCI ŁĄCZNIE (na dzień 31. 12. 2022 r.) - 6.238

III. ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

- ***Zasiłki stałe***

Zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie, samotnie gospodarującej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej (776 zł). W przypadku osób mieszkających z rodziną dochód tej osoby jak również dochód na osobę w rodzinie muszą być niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie (600 zł).

Zasiłki stałe wypłacono dla 20 podopiecznych, w tym 19 osób samotnie gospodarujących i 1 osoby pozostającej w rodzinie.

Na realizację powyższego zadania przeznaczono 94 727 zł, wypłacono 194 świadczeń.

- ***Odprowadzanie składek na ubezpieczenie zdrowotne za osoby, które nie podlegają ubezpieczeniu z innego tytułu.***

Składka odprowadzana była w wysokości 9% kwoty płaconego świadczenia.

Ubezpieczeniem zdrowotnym objęto łącznie **36** osób, w tym :

- **15** osób pobierających zasiłek stały z OPS (134 świadczenia),
- **21** osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne (231 składek).

Na odprowadzanie składek zdrowotnych wydatkowano łącznie sumę **50. 371 zł.**

- *Odprowadzanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne , które nie podlegają ubezpieczeniu z innego tytułu.*

Ubezpieczeniem emerytalnym i rentowym objęto łącznie **46** osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne.

Na odprowadzenie składek na ubezpieczenie społeczne wydatkowano w skali roku kwotę **337 663 zł.**

- *Świadczenia rodzinne*

Gminny ośrodek pomocy społecznej w okresie od stycznia do grudnia 2022 r. realizował wypłatę następujących świadczeń:

1. zasiłki rodzinne wraz z dodatkami,
2. specjalne zasiłki opiekuńcze,
3. świadczenie pielęgnacyjne,
5. świadczenie rodzicielskie,
6. jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka tzw. „becikowe”,
7. świadczenia wychowawcze,
8. świadczenia z funduszu alimentacyjnego,

Realizacja powyższych zadań na koniec 2022 r. pochłonęła kwotę **3 662 917 zł** i objęła **455 rodzin.**

Zasiłki rodzinne wypłacono dla **221** rodzin, na co wydatkowano **651 610 zł**, dodatki do zasiłku rodzinnego wypłacono na kwotę **276 753 zł**, łącznie **928 362 zł.**

Dodatki do zasiłków rodzinnych wypłacane są z tytułu:

- urodzenia dziecka,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- samotnego wychowywania dzieci,
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- rozpoczęcia roku szkolnego,
- podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania.

W ramach świadczeń opiekuńczych dla osób, które nie podjęły pracy lub zaprzestały jej wykonywania w związku ze sprawowaniem opieki nad członkiem rodziny w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji wypłacane jest **świadczenie pielęgnacyjne**. Na dzień 31 grudnia 2022 r. świadczenie wypłacano dla 80 osób, na kwotę **1 842 198 zł**.

W celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji wypłacane są **zasiłki pielęgnacyjne**. Przysługują one:

- niepełnosprawnemu dziecku,
- osobie niepełnosprawnej powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności bądź umiarkowanym, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia,
- osobie, która ukończyła 75 lat.

W skali roku 2022 wypłacono 3 122 świadczeń na kwotę **673 852 zł**.

Jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka „becikowe” wypłacono **36** rodzinom na kwotę **36 000 zł** (w porównaniu do roku 2021 zwiększenie o 14%).

Realizowane są również decyzje z zakresu świadczenia rodzicielskiego dla osób, które po urodzeniu dziecka nie nabyły prawa do uzyskania zasiłku macierzyńskiego.

Świadczenie przysługuje w wysokości 1. 000 zł miesięcznie, od dnia porodu do końca 52 tygodnia życia dziecka.

W roku 2022 łącznie wypłacono świadczenia na kwotę **180 127 zł.** Na dzień 31 grudnia w realizacji pozostawało 20 decyzji.

Od dnia 1 kwietnia 2016 r. ośrodek pomocy społecznej realizuje zadania z zakresu ustawy o **pomocy państwa w wychowywaniu dzieci**, której celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dzieci, w tym opieką nad nimi oraz zaspokojeniem potrzeb życiowych. Z dniem 1 stycznia 2022 r. realizacja zadania została **przeniesiona do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych**, jednak do 31 maja 2022 ośrodek pomocy społecznej nadal wypłacał świadczenia. W roku 2022 z Programu skorzystało **696** rodzin, świadczeniem wychowawczym objęto **1 271** dzieci. Koszt realizacji Programu wyniósł **3 150 417 zł.** Obecnie Ośrodek Pomocy Społecznej nadal prowadzi postępowania w odniesieniu do spraw zaległych związanych głównie z występowaniem koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (osoby pracujące poza granicami kraju).

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego pobierało **19 rodzin**, na wypłatę przeznaczono **100 016 zł.** Na terenie gminy zamieszkuje **20 dłużników alimentacyjnych**, poza terenem gminy (w tym w zakładach karnych) zamieszkuje **36** dłużników alimentacyjnych.

W okresie od 1 stycznia do 2 grudnia 2022 r. realizowany był **dodatek osłonowy**. Program ten to kluczowy element rządowej Tarczy Antyinflacyjnej, który miał za zadanie zniwelowanie rosnących cen energii, gazu i żywności. Dodatek przysługiwał **gospodarstwom domowym**, których miesięczne dochody nie przekraczały kwoty 2 100 zł w gospodarstwie jednoosobowym albo 1 500 zł na osobę w gospodarstwie wieloosobowym. Z dodatku skorzystało 287 gospodarstw domowych, wydatkowano na ten cel **897 390 zł.**

W związku z wystąpieniem **konfliktu zbrojnego na Ukrainie** (24 lutego 2022 r.) obywatele Ukrainy poszukując schronienia przybyli wraz z najbliższą rodziną

na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom **Ukrainy** w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego Państwa, są oni uprawnieni między innymi do świadczeń rodzinnych. W roku **2022 z tego tytułu zasiłek rodzinny wraz z dodatkami pobierało 5 rodzin, na łączną kwotę 2 377 zł.**

Dodatkowo, zgodnie z artykułem 31 powyższej ustawy obywatelom Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uznany był za legalny, jeśli posiadali wpis do rejestru PESEL przysługiwała pomoc w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę. Ustawa zakłada, że świadczenie przeznaczone powinno być na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe. Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacił świadczenia dla **59 osób**, na kwotę **17 700 zł**. Przyznanie świadczenia nie wymagało wydania decyzji.

Kolejne zadanie związane z przytoczoną wyżej ustawą dotyczyło świadczenia pieniężnego za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia uchodźcom z Ukrainy. Wysokość świadczenia wynosiła 40 zł za osobę za dzień pobytu. Świadczenie to wypłacane było nie dłużej niż przez 120 dni od dnia przybycia obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Środki wypłacane były „z dołu”, a więc za okres zakwaterowania i wyżywienia, który już upłynął. Każdy wniosek o wypłatę świadczenia **weryfikowany** był przez pracowników socjalnych w miejscu przebywania uchodźców. Zakwaterowanie i wyżywienie zapewniło **11 rodzin**, świadczenie wypłacono dla 55 osób na kwotę **160 480 zł**.

Ustawa z 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym nałożyła na samorządy kolejne zadanie – przyjmowanie wniosków, ich weryfikację i wypłatę dodatku węglowego. Realizacja powyższego zobowiązania przekazana została do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zgodnie z założeniem ustawodawcy dodatek przysługiwał **gospodarstwom domowym**, dla których głównym źródłem ogrzewania jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe – zasilane węglem kamiennym, brykietem lub peletem, zawierającymi co najmniej 85% węgla kamiennego. Warunkiem otrzymania

dotatku było zgłoszenie źródła ciepła do CEEB. Realizacja zadania wiązała się z bardzo dużą liczbą wnioskodawców, ograniczonym czasem do wydania rozstrzygnięć, równoczesną realizacją bieżących spraw, szczególnie przyjmowaniem wniosków o wypłatę zasiłków rodzinnych na nowy okres zasiłkowy. Kiedy zorientowano się na szczeblu Ministerstwa, że określenie „**gospodarstwo domowe**” powoduje składanie po kilka wniosków spokrewnionych członków rodziny **zamieszkujących pod wspólnym adresem** dnia 15 września przyjęto ustawę o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw. Ustawa podpisana została przez Prezydenta 20 września. W myśl powyższej zmiany na jeden adres zamieszkania przysługiwał jeden dodatek węglowy, ponadto wykluczono możliwość przyznania świadczenia jeśli deklaracja do CEEB została złożona po 11 sierpnia 2022 r. Ten tok postępowania obowiązywał do 2 listopada 2022 r. Kolejna nowelizacja weszła w życie od 3 listopada. Zmiana polegała na możliwości przyznania dodatku węglowego w przypadku, gdy pod jednym adresem zamieszkuje więcej niż jedno gospodarstwo domowe i w terminie do 30 listopada nie jest możliwe ustalenie odrębnego adresu zamieszkania dla poszczególnych gospodarstw domowych zamieszkujących pod tym adresem, w **odrębnych lokalach**, których źródłem ogrzewania jest oddzielne lub współdzielone źródło ciepła. Dodatkowo umożliwiono przyznanie dodatku jeśli deklaracja do CEEB została złożona po 11 sierpnia 2022 r. W obydwu tych przypadkach konieczne było przeprowadzanie **wywiadów środowiskowych**, co wiązało się to z koniecznością zaangażowania pracowników socjalnych. Przeprowadzenie w ciągu miesiąca ponad 200 wywiadów w miejscu zamieszkania wnioskodawców stanowiło bardzo duże obciążenie dla pracowników socjalnych. Poza standardową pracą w dziale pomocy społecznej musieli realizować zadanie z zakresu wsparcia węglowego. Podobnie wyglądała sytuacja z lustrowaniem środowisk w przypadku wypłaty świadczeń dla uchodźców z Ukrainy, również w tym przypadku zadanie to realizowali pracownicy socjalni.

Na dzień 31 grudnia 2022 r. z dodatku węglowego skorzystało **1 296** gospodarstw domowych, przeznaczono na ten cel **3 880 000 zł**.

Ustawa przewidywała wsparcie również gospodarstw, które ogrzewają dom lub mieszkanie **innym paliwem** niż węgiel, mianowicie peletem drzewnym,

drewnem kawałkowym, olejem opałowym, skroplonym gazem LPG bądź innym rodzajem biomasy. Zasady postępowania były tożsame z założeniami wprowadzonymi nowelizacją dodatku węglowego z dnia 15 września 2022 r. oraz kolejnymi zmianami. Również w odniesieniu do tej grupy odbiorców konieczne było przeprowadzenie wywiadu środowiskowego.

Wsparciem w tym zakresie objęte zostały **183** gospodarstwa domowe, przeznaczono na ten cel **365 000 zł**.

- ***Dożywianie dzieci***

Realizowane było w ramach wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu”. Dożywianiem objętych było **130** uczniów uczęszczających do szkół podstawowych na terenie gminy, oraz **16** uczniów uczących się w szkołach umiejscowionych poza gminą. Łącznie na realizację programu „Posiłek w szkole i w domu” wydatkowano **333 598 000 zł**, z tego **156 218 zł** na dożywianie uczniów w szkołach, **177 380 zł** na świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności, które przyznano dla **106** rodzin. Zgodnie z wytycznymi Wojewody udział środków własnych powinien wynosić **40%** kosztów ogólnych. Docelowo, wnikliwe umotywowanie wniosku spowodowało, że udział środków własnych zmniejszono do **20 %** kosztów ogólnych, czyli do kwoty **69 228 000 zł**, dotacja od Wojewody wynosiła **262 762 000 zł**.

- ***Zasiłki okresowe***

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego, jeżeli dochód nie przekracza kryterium ustawowego.

Z pomocy w formie zasiłku okresowego skorzystało **31** rodzin, wypłacono **239** świadczeń na kwotę **101 534 zł**, pieniądze w całości pochodziły z dotacji celowej. Dysfunkcją dominującą przy kwalifikacji do zasiłku okresowego była długotrwała, przewlekła choroba, niepełnosprawność, wielodzietność i bezrobocie.

- **Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego**

Zasiłek celowy może być przyznany osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego. Wysokość udzielonej pomocy jest uzależniona w znacznym stopniu od możliwości finansowych pomocy społecznej. Jest to zadanie realizowane ze środków własnych gminy.

W roku 2022 nie wypłacono żadnego zasiłki z tytułu zdarzenia losowego.

- ***Zasiłki jednorazowe, celowe.***

Zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, jeżeli dochód rodziny nie przekracza kryterium ustawowego.

Zgodnie z treścią Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. **kryterium dochodowe** ustalono w wysokości **776 zł dla osoby samotnie gospodarującej, 600 zł dla osoby w rodzinie**, dochód z **1 ha przeliczeniowego** wynosi **345 zł**. Zasiłki celowe wypłacono dla **38 rodzin**, na kwotę **19 953 zł**.

- ***Sprawienie pogrzebu.***

Pomimo refundacji z KRUS, konieczne było uzupełnienia kwoty 1 pogrzebu w wysokości **1 000 zł**.

- ***Usługi opiekuńcze.***

Zgodnie z dyspozycją artykułu 50 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej „osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn

wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych”.

Usługi opiekuńcze świadczone były u **15** podopiecznych, przeznaczono na ten cel **168 261 zł**.

- ***Specjalistyczne usługi opiekuńcze.***

To usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. W roku 2022 specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były w dwóch rodzinach, przeznaczono na ten cel **48 200 zł** (kwota dotowana w całości ze środków Wojewody).

- ***Kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu.***

W domach pomocy społecznej przebywało **ośmioro** mieszkańców gminy. Opłata gminy za domy pomocy społecznej wynosiła w skali roku ubiegłego **198 092 zł**.

- ***Dodatki mieszkaniowe***

Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% najniższej emerytury w gospodarstwie wieloosobowym, obowiązującej w dniu złożenia wniosku.

Z dodatków mieszkaniowych korzystały **3** rodziny, na co wydatkowano **9 056 zł**.

- **Udzielanie schronienia osobom bezdomnym**

Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

W roku 2022 w schronisku dla osób bezdomnych przebywało dwóch mężczyzn, koszt pobytu wynosił **14 800 zł**.

Schroniska wyłonione zostały poprzez zapytanie ofertowe, zgodnie z procedurą PZP.

Wzorem lat ubiegłych w okresie letnim kolejnym zadaniem realizowanym przez ośrodek pomocy społecznej była rekrutacja, oraz **koordynacja organizacji wypoczynku wakacyjnego** dla dzieci i młodzieży z terenu gminy. W roku 2022 z wypoczynku letniego skorzystało **dziwięcioro** uczniów ze szkół podstawowych. Młodzież wypoczywała w Gdańsku w okresie 16 lipca – 25 lipca. Pobyt dzieci finansowany był w całości przez Kuratorium Oświaty w Olsztynie. Dzieci bardzo pozytywnie wypowiadały się na temat atrakcyjności pobytu i organizacji.

Na bieżąco ośrodek pomocy współpracuje i koordynuje działania Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych w Grodzicznie. Epidemia spowodowała, że działania Stowarzyszenia na przestrzeni roku 2022 były ograniczone.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nałożyła na organy administracji rządowej i jednostki samorządowe zadania w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinach. Do zadań gminy o charakterze obowiązkowym włączono w szczególności opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą wsparcia, prowadzenie poradnictwa i interwencji, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zespół interdyscyplinarny w aktualnym składzie osobowym powołano Uchwałą Rady Gminy Nr VI/40/2019 dnia 13 maja 2019 r. W skład zespołu wchodzi kuratorzy sądowi, pedagodzy szkolni,

pielęgniarki środowiskowe, dzielnicowy, przewodnicząca Gminnej Komisji RPA, psycholog, asystent rodziny, pracownicy socjalni, przedstawiciel organizacji pozarządowej, kierownik GOPS. Na koniec 2022 r. w skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodziło 17 osób.

Aktem prawnym regulującym tryb postępowania w przypadku założenia w rodzinie „Niebieskiej Karty” jest Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieska Karta” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Lokalnymi aktami prawnymi regulującymi pracę Zespołu Interdyscyplinarnego jest **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Grodziczno na lata 2022 – 2025 i Regulamin Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.**

Na przestrzeni roku 2022 „Niebieskie Karty”, druk A (wszczęcie procedury) założono w **12 rodzinach**. Część kart przeszła z roku 2021, stąd łącznie w rodzinach były założone 16 „Niebieskie Karty”. W odniesieniu do środowisk pozostających pod nadzorem Zespołu Interdyscyplinarnego prowadzone są działania profilaktyczno – naprawcze. Podobnie jak w roku 2022 większość „Niebieskich Kart” założona została przez funkcjonariuszy Policji (10 kart). Jedna „Niebieska Karta” założona została przez pracownika socjalnego, jedna przez przedstawiciela oświaty. Spotyka Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się nie rzadziej niż raz w kwartale, spotkania grup roboczych mają miejsce średnio raz w tygodniu (adekwatnie do występujących potrzeb).

W środowiskach dotkniętych zjawiskiem przemocy bardzo istotne jest fachowe wsparcie psychologa, terapeuty uzależnień, asystenta rodziny, pracowników socjalnych, pomoc prawna.

W roku 2021 pani psycholog udzieliła 113 porad. Łącznie 43 osoby nawiązały kontakt z psychologiem – 25 kobiet, 12 mężczyzn, 6 dzieci. Spotkania z panią psycholog miały charakter stacjonarny. Przedmiotem porad były zagadnienia dotyczące między innymi: przemocy psychicznej, fizycznej, depresji, problemów z niską samoocena, brakiem pewności siebie, zaburzonych relacji pomiędzy dziećmi a rodzicami, problemów wychowawczych, wykluczenia z grupy rówieśniczej, kryzysów małżeńskich itp.

Osoby stosujące przemoc mają także możliwość korzystania ze wsparcia **terapeuty uzależnień** w ramach Punktu Konsultacyjnego w Grodzicznie. Terapeuta uzależnień dyżuruje w budynku Urzędu Gminy (I piętro) w każdy piątek w godzinach 18,00 – 20,30 oraz w co drugą środę w godzinach 8,00 – 10,00. W spotkaniach grupy wsparcia dla osób uzależnionych, po odbytym leczeniu odwykowym systematycznie uczestniczyło około 12 osób.

W sytuacji kiedy w rodzinie zakładane są kolejne „Niebieskie Karty” Zespół Interdyscyplinarny na podstawie art. 207 kk występuje z wnioskiem do Prokuratury informując o domniemaniu zjawiska znęcania się nad członkami rodziny.

Koordynatorem pracy Zespołu Interdyscyplinarnego jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Koszty administracyjne w zakresie działania Zespołu Interdyscyplinarnego ponosi Ośrodek Pomocy Społecznej, część zadań finansowanych jest ze środków pochodzących z akcyzy alkoholowej. Specjaliści z zakresu uzależnień i zjawiska przemocy każdorazowo podkreślają, że koszty **zapobiegania tym zjawiskom** są wielokrotnie mniejsze aniżeli nakłady na szeroko pojętą pomoc, wsparcie, zapewnienie pobytu w specjalistycznych ośrodkach, finansowanie pobytu w schroniskach czy domach pomocy społecznej osób tego wymagających.

Uchwałą Rady Gminy Grodziczno z dnia 16 listopada 2012r. zlecono ośrodkowi pomocy społecznej realizację zadań objętych **ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej**. Zgodnie z treścią art. 8 ustawy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt gminy zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

1. analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
2. wzmacnianiu roli i funkcji rodziny,
3. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
4. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,

5. pomocy w integracji rodziny,
6. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
7. dążenie do reintegracji rodziny.

Po przeprowadzonej analizie sytuacji rodzinnej pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy wnioskuje do kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej o przydzielenie asystenta rodziny. Na podstawie art. 109 §2 pkt. 1 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego również sąd wydając Zarządzenie może zobowiązać rodziców do pracy z asystentem rodziny lub realizowania innych form pracy z rodziną.

Zgodnie z treścią ustawy zatrudnienie asystenta rodziny w każdej gminie stało się zadaniem o charakterze obligatoryjnym od 1 stycznia 2015r. Działania na rzecz rodzin określa i przyjmuje uchwałą miejscowa Rada Gminy w Gminnym Programie Wspierania Rodziny. W odniesieniu do naszej gminy Program na lata 2020 – 2022 przyjęto uchwałą z dnia 5 grudnia 2019 r. Praca asystenta rodziny polega między innymi na aktywnym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci, w której mają miejsce problemy trudne do samodzielnego pokonania przez rodzinę. Celem pracy jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej realizację prawidłowego i skutecznego procesu wychowawczego. Zapis art. 15 pkt. 4 określa, że liczba rodzin, z którymi jeden asystent może prowadzić pracę jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15. W praktyce widoczne efekty przynosi praca z nie więcej niż 8 – 11 rodzinami. Na przestrzeni roku 2022 pani asystent pracowała wymiennie z **9 rodzinami**, w tym dwie rodziny objęto asystenturą zgodnie z Zarządzeniem Sądu Rejonowego w Nowym Mieście Lub.

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej do końca roku 2019 częściowo refundowało zatrudnienie asystenta rodziny. Obecnie koszty zatrudnienia asystenta rodziny w całości pokrywane są przez samorząd lokalny.

Rodzina jest podstawowym, naturalnym i pierwotnym środowiskiem funkcjonowania i rozwoju dziecka. Dobrej rodziny w procesie wychowania i wzrastania

dzieci i młodzieży nie jest w stanie zastąpić nikt, dlatego polityka państwa oraz wszelkie działania instytucji samorządowych powinny być ukierunkowane na pomoc udzielaną rodzinie i w rodzinie. W sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami: nie może, nie potrafi bądź nie chce zajmować się dzieckiem, zachodzi konieczność udzielenia pomocy, wsparcia zewnętrznego lub interwencji.

„Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych”, tak stanowi Konstytucja RP (art. 72 ust. 2). Konwencja o prawach dziecka określa przyczyny umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej:

- dzieci zostały pozbawione pieczy rodziców z przyczyn związanych z brakiem lub niewłaściwą (patologiczną) relacją pomiędzy rodzicami a dziećmi (np. śmierć rodziców, choroba uniemożliwiająca opiekę, kara pozbawienia wolności, orzeczenie sądu dla nieletnich o ograniczeniu władzy rodzicielskiej z powodu demoralizacji nieletnich itp.),
- wynikają one z nagannego sposobu sprawowania przez rodziców pieczy nad dzieckiem, tj. gdy rodzice nie wywiązują się należycie z zadań względem dziecka.

W roku 2022 opłacaliśmy koszty pobytu **1** dziecka w Domu Dziecka w Pacoławie, **1** dziecka w Rodzinnym Domu Dziecka oraz **8** dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na łączny koszt **52 340 zł**, z tego koszt ponoszonej opłaty za pobyt **1 dziecka w Domu Dziecka** w Pacoławie wyniósł **37 200 zł**. W roku 2022 koszt pobytu w Domu Dziecka w Pacoławie wynosił **6.200 zł** miesięcznie, obecnie **7.600 zł** miesięcznie. Zgodnie z decyzją Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lub. wszyscy rodzice biologiczni zwolnienie zostali w całości z ponoszenia odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej. Następuje to w oparciu o Uchwałę Rady Powiatu z **30 lipca 2015r.** w sprawie warunków zwolnień rodziców biologicznych z partycypowania w kosztach pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Uchwała ta w znacznej części jest unieważniona przez Nadzór Wojewody.

Stanowisko Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z 2013 roku jest jednoznaczne – „, aby organ właściwy mógł wydać decyzję o umorzeniu w całości lub w części, łącznie z odsetkami, odroczeniu terminu płatności, rozłożeniu na raty lub odstąpieniu od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy, musi rozpoznać sytuację majątkową, zawodową i osobistą osób wobec których będzie podejmował taką decyzję. W założeniu ustawodawcy, ustalenie opłaty podtrzymuje u rodziców biologicznych świadomość odpowiedzialności za dziecko. Dotyczy to również rodziców, którym ograniczono, zawieszono lub pozbawiono władzy rodzicielskiej. Jednym z podstawowych obowiązków rodziców jest **bezwzględne podjęcie pracy**, której zakładanym efektem jest powrót dziecka pod bezpośrednią pieczę rodziców biologicznych”.

W ramach polityki prorodzinnej wprowadzono od czerwca 2014 roku Ogólnopolską **Kartę Dużej Rodziny**. Jest to system zniżek dla rodzin wielodzietnych, czyli rodzin z minimum trojgiem dzieci. Dotyczy to także rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.

Karta wydawana jest bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzicom przyznaje się kartę dożywotnio, dzieciom do 18 roku życia, lub do ukończenia nauki – maksymalnie do osiągnięcia 25 roku życia. Osoby niepełnosprawne otrzymują kartę do czasu trwania niepełnosprawności. Aby otrzymać **Kartę Dużej Rodziny** należy złożyć wniosek w gminie będącej miejscem zamieszkania. W przypadku naszej gminy zadanie przekazano Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej.

W roku 2022 złożono **73** wnioski o wydanie Karty Dużej Rodziny. Łącznie w okresie od wejścia w życie ustawy wydano **2 966** kart. Miejsca, w których przysługują zniżki oznaczone są specjalnym znaczkiem „ **Tu honorujemy Kartę Dużej Rodziny**”.

Od 1 stycznia 2019 r. prawo do Karty Dużej Rodziny przysługuje również rodzicom, którzy kiedykolwiek mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci. Spośród tej grupy złożono **182** wnioski.

Do roku 2019 Ośrodek Pomocy Społecznej zajmował się zaopatrywaniem osób powyżej 60 roku życia w **Ogólnopolską Kartę Seniora**. Zmiana przepisów

spowodowała, że obecnie służymy wsparciem i przekazujemy informacje w jaki sposób osoby zainteresowane mogą tę kartę uzyskać.

W roku 2022 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przystąpił do realizacji ogłoszonego przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej **Programu „Wspieraj Seniora”** w ramach solidarnościowego Korpusu Wsparcia Seniorów. Podstawą aplikowania o środki było przyjęcie Uchwałą Rady Gminy Programu Osłonowego „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2022. Uchwałę przyjęto dnia 28 marca 2022 r., do realizacji Programu przystąpiliśmy 1 kwietnia. Celem Programu jest zapewnienie wsparcia seniorom w wielu 65 lat i więcej, poprzez zaopatrzenie ich w nadgarstkowe **opaski telemedyczne**. Urządzenie wyposażone jest między innymi w przycisk SOS z możliwością połączenia głosowego z centrum teleopieki, lokalizator GPS, detektor upadku, umożliwia regularny pomiar tętna i saturacji. Po naciśnięciu przycisku SOS następuje automatyczne połączenie z centrum teleopieki, połączenie następuje również w przypadku bezwiednego upadku użytkownika opaski. Realizatorem usługi w roku 2022 była firma SIDLY wyłoniona w drodze zapytania ofertowego. Z teleopasek w skali roku skorzystało **20 osób**. Koszt zakupu opasek wynosił 14 400 zł (jedno urządzenie 729 zł), obsługa abonamentowa 5 580 zł. Na realizację zadania wydatkowano **19 980 zł**. W okresie realizacji zadań projektowych (IV-XII) firma SIDLY odebrała 55 sygnałów SOS, do 1 osoby został wysłany Zespół Ratownictwa Medycznego. Według opinii lekarskiej pomoc w miejscu zamieszkania oraz natychmiastowe przetransportowanie chorego do szpitala uratowało naszemu podopiecznemu życie.

Częstotliwość zmieniających się aktów prawnych, a także ich niejednoznaczna wykładnia są motywatorem do uzupełniania zakresu posiadanej wiedzy poprzez uczestnictwo w szkoleniach tematycznych, ewentualnie podejmowania studiów podyplomowych. Systematyczne podnoszenie i uzupełnianie wiedzy pracowników ośrodka pomocy ułatwia pracę w aspekcie nieprzewidywalnych trudności i sytuacjach kryzysowych. Owocuje to też podczas przeprowadzanych kontroli.

W roku 2022 przeprowadzona była **kontrola kompleksowa zespołu kontrolującego Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z zakresu „realizacji zadań samorządu**

terytorialnego z zakresu administracji rządowej wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych". Zespół kontrolujący stwierdził w wystąpieniu pokontrolnym, że wszystkie zadania będące przedmiotem kontroli realizowane były bez uchybień i nieprawidłowości.

Narastająca ilość realizowanych zadań, obciążenie psychiczne związane między innymi z pogłębiającą się roszczeniowością, uzależnieniami w szerokim tego słowa znaczeniu, agresją ze strony potencjalnych klientów powodują, że praca w obszarze pomocy społecznej z roku na rok staje się coraz trudniejsza.

Zawód pracownika socjalnego zmienia się w zawód deficytowy. Jest coraz mniej osób posiadających wymagane ustawą wykształcenie, nieliczni podejmują ten kierunek studiów, a osoby posiadające stosowne kwalifikacje nie są zainteresowane pracą z zakresu pomocy społecznej.

W myśl artykułu 123 ustawy o pomocy społecznej „prawa i obowiązki pracowników zatrudnionych w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej regulują przepisy o pracownikach samorządowych”.

POTRZEBY W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

Na strukturę osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Grodziczno ewidentnie wpływają szeroko pojęte procesy ekonomiczne (inflacja, COVID, wojna na Ukrainie i sankcje z tym związane), procesy społeczne oraz demograficzne. Stąd, potrzeby z zakresu polityki społecznej ewaluują i mają zmienne tendencje. Analizując rynek pracy w oparciu o dane Powiatowego Urzędu Pracy liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP na koniec roku 2022 wzrosła w odniesieniu do grudnia 2021 r. o 29 osób. Zauważalny jest dalszy spadek liczby osób i rodzin mogących korzystać ze wsparcia finansowego z ustawy o pomocy społecznej. Wzrasta natomiast liczba rodzin i osób wymagających pomocy w formie bardzo szerokiej i specjalistycznej **pracy socjalnej i poradnictwa** specjalistycznego, głównie **psychologicznego**. Dotyczy to zarówno osób dorosłych, jednak problem jest coraz bardziej zauważalny, z tendencją rozwojową w odniesieniu **do dzieci i młodzieży**.

Analiza sytuacji społecznej i demograficznej w gminie potwierdza proces starzenia się społeczeństwa. Ewidentna jest tendencja wzrostowa dotycząca skierowań do domów pomocy społecznej oraz usług opiekuńczych, świadczonych w miejscu zamieszkania podopiecznego. Bardzo trudnym i niebezpiecznym czynnikiem dezorganizującym życie wielu rodzin jest nieudolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (alkoholizm, przemoc w rodzinie). Znacząco wzrasta liczba dzieci, które Postanowieniem Sądu Rejonowego kierowane są do rodzin zastępczych oraz Domów Dziecka. Ważnym działaniem dla utrzymania dobrej kondycji psychicznej i fizycznej osób w wieku poprodukcyjnym jest umożliwienie im aktywnego uczestniczenia we wszystkich wymiarach życia społecznego. Należy podkreślić, że wpływ na problemy osób korzystających z pomocy społecznej, ich kondycję zdrowotną, ekonomiczną, mają także czynniki środowiskowe – dostępność do świadczeń służby zdrowia, system oświaty, warunki mieszkaniowe. Te sprzężone problemy wymagają zazwyczaj wsparcia wielu specjalistów, nie tylko z zakresu pomocy społecznej.

W przypadku osób bezdomnych zobowiązani jesteśmy zapewnić im miejsce w ogrzewalni, noclegowni, czy schronisku dla bezdomnych. Wyłonienie placówki odbywa się każdego roku zgodnie z procedurą PZP.

Reasumując powyższe, polityka społeczna jest jednym z zadań realizowanych przez samorząd lokalny. Stąd apel i prośba do Wysokiej Rady o przekazywanie informacji w zakresie spraw, które budzą niepokój. Dobro i bezpieczeństwo człowieka dla każdego z nas powinno być dobrem największym.